

Ultimate Utopian Uprising

פרשת קרח תשפ"ד

NUMBERS

16 / 5

PARASHAS KORACH

Korah son of Izhar son of Kohath son of Levi separated himself, with Dathan and Abiram, sons of Eliab, and On son of Peleth, the offspring of Reuben. ² They stood before Moses with two hundred and fifty men from the Children of Israel, leaders of the assembly, those summoned for meeting, men of renown. ³ They gathered together against Moses and against Aaron and said to them, "It is too much for you! For the entire assembly — all of them — are holy and HASHEM is among them; why do you exalt yourselves over the congregation of HASHEM?"

⁴ Moses heard and fell on his face.

⁵ He spoke to Korah and to his entire assembly, saying, "In the morning God will make known

Artscholl - Chumash

בן-לוי — Son of Levi. Korah's genealogy stops with Levi, and omits the name of Jacob, because the Patriarch prayed on his deathbed (Genesis 49:6) that his name not be associated with Korah's assembly (Rashi). It is axiomatic that the conspiracy of a Korah must have had its roots in a failure of his forebears — righteous though they were — to eradicate subtle inclinations toward evil. The intent of Jacob's prayer was that he be free of any such seditious tendencies, and the fact that his name is omitted here is proof that his righteousness was without flaw (Gur Aryeh). Indeed, the Sages homiletically expound that the names of the people mentioned here contain allusions to previously existing seeds of the evil that blossomed with Korah (Sanhedrin 109b).

בקר — In the morning. By telling them that you would respond in the morning Moses tried to gain time (Rashi), hoping that they would come to their senses in the interim, during which he tried to appeal to them to desist (see vs. 8-12).

4c

4b

הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, לעולם הבא כולו הטוב והמטיב, ונמצא כי לעת עתה מבכרים על בשורות רעות הנמשכות ממידת הדין ברכת דיין האמת, ואילו לעתיד לבוא לא יברכו עוד ברכה זו, אלא יברכו גם על כך ברכת הטוב והמטיב, והרי לן להדיא כי ההשגה שיש לנו עתה בענין מידת הדין איננה השגה אמיתית, דלעתיד לבוא יהא כולו הטוב והמטיב, ואכן לעת עתה נכון הדבך צריך לברך על כך ברכת דיין האמת, וכענין שאמר חז"ל

כמו"כ הוא זמן המתקת הדינים, והיינו כנ"ל אשר המתקת הדינים אינו אלא ע"י שנעמוד על מידה זו כמות שהיא בשרשה בסודות התורה, דבשלמא בשאר חלקי התורה אפשר להבינם כנכון הן ע"פ נגלה והן ע"פ סוד, ותרווייהו אמת, אמנם בענין מידת הדין אינו כן, דהמבין אותה כפי הנגלה שבה אינו עומד על אמיתת עניינה כנכון, והרוצה לעמוד על אמיתת עניינה בהכרח לו לעמוד על סודה בפנימיות הדברים, ולולי זאת אין לנו שום אופן אחר האך להמתיק את מידת הדין. וחזינן נמי חילוק זה להלכה למעשה, דאיתא בגמ' (ספספס נ), אמר רבי אחא בר חנינא, לא כעולם הזה העולם הבא, העולם

3 אוצר גליוני דברי תורה / פרשת קרח

וביסוד זה שנתבאר כי מידת הדין עדיין אינה בתיקונה עד לעתיד לבוא, בכך יבואר פנימיות ענין פרשת קרח, דהנה פרשה זו יש בה חידוש גדול שלא מצינו דוגמתו בכל התנ"ך, דע"פ נגלה נחשב קרח לרשע גדול, וזאת הן ע"פ פשט, והן ע"פ דברי חז"ל בנגלות התורה, וכן הוא אפילו בחלק הנסתר שבתורה בכמה מקומות, דקרח הוא בעל מחלוקת, והוא כפוף בנאמנותו של משה רבינו, ועד כי נאמר בו פסוק מפורש בתורה, "ולא יהיה כקרח וכעדתו" (נמני מ"ט). וחזינן נמי כאשר בקשו בנות צלפחד לקבל נחלה בארץ ישראל, אזי הדגישו לומר על צלפחד אביהם, "והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח" (ס"ט מ"ג). אמנם לאידך גיסא מפורש בספרי חסידות בהרחבה מעלות גדולות על קרח, וכן הוא באיזהו מקומן בדברי הארז"ל, דקרח עתיד לבוא אל תיקונו, ולעתיד לבוא יעמוד קרח במדרגה נעלית ביותר, אחר שהיתה לו כוונה טובה, ונמצא כי בעצם נחשב קרח לצדיק, ורמז לכך חזינן נמי בספר תהלים, דישנם בו הרבה מזמורים שנאמרו ע"י הלויים המשוררים בני קרח, ואילו היה קרח רשע ממש בודאי לא היו מייחסים את בניו אחריו בכל ספר תהלים, וה"ז רמז לכך אשר לאו דבר מוחלט הוא כי קרח נחשב לרשע, וצ"ב.

מסילות בלבנם

R. Eisenberger

וזבינו כאן לדברים עמוקים ונסתרים מפי כתבו של הרמח"ל (מגלת סתרים ליקוטי תורה): "כוונתו של קרח היתה לבלבל כל הסדרים, אהרן היה כהן ובסוד חסד [חסד זה אהרן שנאמר (דברים לג ח) וילוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך]" (שמ"ד ה"ט). וקרח היה לוי בסוד והגבורה [מסטרט דדינא קא אתיין ולא מסטרט דרחמי" (וזהו ח"ג קט"ב)], ודין הוא שהחסד ישלוט על הדין, והוא היה רוצה להגביר השמאל על הימין.

"וזה שנאמר: ויקח קרח וגו' בן לוי, וכלומר שנתחזק בגבורתו של לוי [לוי דאתי מסטרט דדינא קשיא" (וזהו ח"א לו"א)], להגביר הגבורה על החסד... ולפי שקרח היה רוצה לשנות מדותיו של מקום, כך מדה כנגד הקב"ה שינה סדרי בראשית במיתתו, כמו שנאמר (ט"ז): ואם בראיה".

ביאור הענין בדרך פשט. תפקיד הלויים בעבודת המקדש היא להתבטל ולעמוד לצידם של הכהנים, כדבר האמור (במדכו י"ב) לאהרן הכהן: "וגם את אחיך מטה לוי שבט אביך הקירב אתך וילוו עליך וישרתוך" וגו', בשעה שהכהן עושה את העבודה הלוי משורר על ידו, או שהוא שומר שערי המקדש מקום עבודת הכהנים (וראה מסילות הנביאים שופטים ע"מ תרכ"א). כמוכן הפנימי הרי זה אומר שהלוי מסטרט דדינא מכניע עצמו להתחבר ולהיכלל עם הכהן מסטרט דחסד, "דכהנא אית ליה חילא לעילא ואית ליה חילא לתתא, והוא

זו למעשה ההנהגה הרצויה בעולם הזה, כאשר גזרה חכמתו של יוצר בראשית: "ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושפתה למדת הדין" (רש"י בראשית א"א).

וביקש קרח לעורר הנהגה זו בימין, "להגביר גבורות של הלויים על החסדים של הכהנים. והנה בזמן משת אכלה פגה, אבל לעתיד במהרה בימינו יהיה כן... על כן אז יתעלו עדת קרח"

ויסוד הענין הוא, דהנה קרח בא משבט לוי המכונים כנגד מידת הדין כנ"ל, ומידה זו הינה המידה היחידית מבין כל המידות שהנגלה שבה שונה לגמרי מן הפנימיות והנסתר שבה, דמצד הנגלה שבה נראה כי מידה זו באה להמיט רעה ועונש ממש על האדם, אולם נודע כי פנימיות מידת הדין בשרשה הינה לתכלית הטוב ממש, בבחי' "להיטיבך באחריתך" (דניס מ"ט), ולכן אכן כל המתקת הדינים הוא בשרשן, וחזינן נמי כי יום ל"ג בעומר שהוא יום הילולא דרשב"י, ויש לו שייכות אל סודות התורה,

The Ascendancy of the Levi'im

In *Parashas Acharei*, we explained that just as we grapple with our drives, so do *tzaddikim*. However, while our desires rise from our lower instincts, the passions of *tzaddikim* are to draw near to Hashem and to bring the era of *Mashiach*.

* This is what motivated the 250 people who brought *ketores*. They knew that they would die, but their desire for nearness to Hashem superseded their survival instinct. However, they sinned as it is forbidden to do anything that hastens death. As the *pasuk* puts it: הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנִפְשֵׁיהֶם — "These who sinned against their own soul"; they sinned by offering their lives in coming too close to Hashem.

✓ Korach was driven by his great desire to bring *Mashiach*. *Kohanim* perform the *avodah* and *Levi'im* are secondary, assisting in the *avodah* through singing and guarding the doors. During the forty years in the wilderness, they also carried the *Mishkan* and its vessels during the travels.

* *Levi'im* are adjuncts to the *Kohanim* because of what each of them represents. The *Levi'im* correspond to the *Middah* of *Gevurah* and the *Kohanim* to *Chesed*. Until the world becomes a perfect place, *Gevurah* needs to be contained in service to *Chesed*.

7 *Gevurah* cannot be allowed to dominate, because it demands *Din*, flawless justice and perfection. As long as we are imperfect, the demands of *Gevurah*, in its fullness of strength, would cause constant sufferings and punishments, hampering our ability to grow and evolve through the trial and error that is the path of imperfect people. We need a lot of *Chesed*, compassion, and our failures to be ignored, in order to find our way.

✓ But the world of *Gevurah*, of perfection and awe, is a beautiful place. It is superior to a world of *Chesed*.⁸ Therefore, when *Mashiach* comes, and we will all have been perfected, the world will be run through the channels of *Gevurah*. Then, we will blossom through its heightened sweetness. It is only now that *Gevurah* being dominant is too dangerous.

• Korach, the most eminent of the *Levi'im*, was not satisfied with the *Kohanim* being primary. They were ascendant only because the world was imperfect; *Mashiach* was not here. Korach's tremendous desire: לתקן עולם — "to rectify the world with the *Malchus* of Hashem," caused him to err and demand the *avodah* for the *Levi'im*.

➔ When *Mashiach* comes, the *Arizal* teaches: והכהנים הלוים — "The *Kohanim* the *Levi'im*"⁹; i.e., the *Levi'im* will be the *Kohanim*. The *Kohanim* won't lose their position, but they will be joined by the *Levi'im*. And Korach will be the *Kohen Gadol* along with *Aharon*.

10 וְכִי־יִבְרָא אֱלֹהִים יְצַדִּיק וְיִבְרָא

וביסוד זה מבואר כלליות עניינו של קרח, דקרח יש לו שייכות בעצם אל המדרגה דלעתיד לבוא, וכפי שאמר משה רבינו, "קחו לכם מחותות קרח וכל עדתו, ותנו בהן אש, ושימו עליהן קטורת לפני ה' מחר" (נמדד טו, י"ז), והרי אמרו חז"ל (מנחות נ"א י"ג), יש מחר

שהוא עכשיו, ויש מחר לאחר זמן, וה"נ "מחר" זה היינו לעתיד לבוא, ואזי אכן יבוא קרח אל תיקונו, וכדכתיב "צדיק כתמר יפרח" (מהלל נ"ג י"ז), והוא ס"ת קרח, ונודע מדברי האריז"ל (הוצא בעשרה מאמרות, אל כל ח' ח"ג פל"ד; ועי' ליקו"ת שם; וכ"ה נזוקק על מזמור וס'), דבא ללמד שבסוף תיקון העולם גם הוא יתוקן, והרי לך כי תיקונו של קרח מתייחס אל מדרגת הזמן דלעתיד לבוא, והיינו

ואיתא בספרי קודש, כי לעמיד לבוא, תהיה הנהגת העולם צמדת הדין, כמו שעלה בתחלת מתשבתו יתברך צעת הצריחה. כי צמדת הדינים כשהם נשורשן, הם חסדים יותר מעולים מן החסדים עצמן, ומהאי טעמא הם מתלבשים בעולם הזה צדינים, כי מרוב אור החסד שבהם, אי אפשר שיחגלו למטה בזמן הזה, כי אם על ידי התלבשות צדינים. אבל לעמיד לבוא, יתמתקו הדינים נשורשן, ותהיה הנהגת העולם צמדת הגבורה, דהיינו בגבורות ממותקות, שהם חסדים יותר מעולים מן החסדים עצמם, ולכן אז יהיה הלכה כצית שמאי, שהם מדת הגבורה.

ואיתא בדברי האר"י הק' (שע"פ לפי יחזקאל), כי צעת הדין, ישמשו הלוים במקום הכהנים, והכהנים במקום הלוים. כי כהן הוא צמינת חסד, ולוי הוא צמינת גבורה, וכיון שהנהגת העולם תהיה צמדת הגבורה, מיעשה עיקר העבודה על ידי הלוים, והכהנים ישמשו את הלוים, כי החסדים יהיו צמלים אל הגבורות.

9 רבזה נבוא לצאר עיני טעונו של קרח, דכיון שהיה מנני קהת, שנשאו דברים המקודשים, ובעת שנשאו דברים המקודשים, וכו' לראות אורות גדולות, כמו שאמרו חז"ל (סוטה לה) ארון נושא את *נושאי, היינו שהארון האיר צהר אור גדול עד שמרוב האור נישאו יחד עם הארון

וכו' או לראות האורות אשר יאירו באלף השביעי, צעת התיקון השלם. ומפני כך סבר קרח, שני ישראל עומדים עתה בצמינת פסקה וזהממן כמו באלף השביעי, ואף שידע כי חטאו בעגל וחורה וזהממן, סבר כי כאשר תרצה הקב"ה על עוונם, חזרו לראות מדרגה שעמדו צעת מתן תורה, ושזו פסקה וזהממן מהם. ומפני כך חשב שהעולם צריך להתנהג על ידי הלוים שהם מדת הגבורה, כמו שיהיה לעמיד לבוא. ולא הבין, כי אף שהקב"ה נמרה לבני ישראל שלא ללכותם, לא פסקה מהם וזהממן החטא עד ביאת הגואל.

ולכן מיהם הכתוב את קרח אחר אבותיו, בן יתהר בן קהת בן לוי, ללמדנו היכן הגיע לידי טעות כזאת, מפני שהיה מנני קהת משבט לוי, אשר נשאו דברים המקודשים, והאור הגדול אשר השיג אז, הביאו לידי טעות זה, לומר שהעולם צריך להתנהג כמו באלף השביעי.

וזה פירוש דברי הוה"ק שצריש דברינו, אהרן ימינה לויא שמאלא, קרח צעי למענד חלופא דימינה לשמאלא, כי סבר שהעולם צריך להתנהג בצמינת שמאלא, שהיא מדת הגבורה, לכן רצה להחליף את עבודת הלוים בכהנים, ועבודת הכהנים בלוים, כמו שיהיה צעת התיקון השלם.

ונבוא לבאר את עומק ענין פרשת קרח בבחי' זו, בהקדם, דהנה נתבאר כי לעתיד לבוא כשיתוקן מידת הדין יעמדו הלויים במדרגת כהנים, והנה הקרוב ביותר אל מדרגה זו הוא פינחס זה אליהו, דכל כהונתו של פינחס לא באה אלא מכח מידת הדין, וכדכתיב "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, תחת אשר קינא לאלקיך" (ממדנר כה, יג), וכן איתא בגמ' (זמניס קא), אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי. והיינו נמי מה שאמרו חז"ל (מניס ו), דאליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, ואת תפלה זו תיקן יצחק אבינו (סס טו), ואשר יצחק מכוון כנגד מידת הדין, ויצחק אבינו תיקן ג"כ את ברכת מחיה המתים (מקי דר"א פ"ה), דתיקן הדין הוא ע"י שיעמדו על סוד האחרית של תחיית המתים. ואת תפלת המנחה תיקן יצחק בשעה שהלך להביא את קטורה אל אברהם אביו (ממומא חי שס טו), ואיתא התם (ס), למה נקרא שמה קטורה, שנאים מעשיה כקטורת, וה"נ תפלת מנחה יש לה שייכות אל סוד הקטורת, וכדכתיב "תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב" (מחליס קמא, ט). ומעתה הנה מאחר שנתבאר כי קרח בא לתקן את מידת הדין, לכך אמר משה רבינו לעדת קרח, "בוקר ויודע ה' את אשר לו וכו', זאת עשו, קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו, ותנו בהן אש, ושימו עליהן קטורת לפני ה' מחר, והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש" (ממדנר טו, ה"ז), ועומק עניינו הוא ע"ד ה"גל, דעיקר ענין הקטורת הוא בזמן המנחה שהוא בבחי' דין, וקרח בא להמתיק את מידת הדין שתהא בבחי' חסד, והיינו בבחי' בוקר, ולכך אמר לו משה, "בוקר" ויודע ה' את אשר לו". דאם יעלה בידך להקטיר בבוקר את הקטורת המשתייכת בעצם לזמן המנחה שבבחי' דין, בכך יהא מוכח כי יש בידך לגלות את החסד שבבחי' מידת הדין.

עבודה קרח ודת

ולכן אמר להם משה, יכולים אתם להפוך צוקר לערב, פי' כי צוקר הוא זמן שהחסדים גזורים, כמו שכתוב (מחליס ז"ב) להגיד צוקר חסדך, וערב הוא זמן שליטת הגבורות והדינים כידוע (וה"ק ס"א ר"ג ע"ג). וכמו שלא תוכלו להפוך צוקר לערב, כי גבולות חלק הקצ"ה צעולמו, זמן שליטת החסדים לחוד וזמן שליטת הגבורות לחוד, כן לא תוכלו לצטל את הכהונה של אהרן, כי צומן הזה ארץ העולם להתנהג על ידי מדת החסד, ולא על ידי מדת הלויים צחינת גבורה, ולא תוכלו להפוך סדר הנהגת העולם מחסד לגבורה קודם זמנו.

כי "לוי, שמאל, רמז לדין, שם אלקים... כהן, חסד, ימין, רמזו לשם הוי"ה, לעתיד לבוא במהרה בימינו יהיה מעלת הזכה על הכסף, אז יהיו הלויים בדרגא יתירה בבחינת כהנים, אבל קרח אכלה פגה... והנה זה רמזות המטורה: ובקשתם

גם כהונה (במדבר טו י), אין זמנה עתה, רק ובקשתם משם את ה' אלקיך (דברים ד כט) היינו כשיהיה הוי"ה אלקים ביחודא שלים, 'אור הלבנה כאור החמה' (ישעיה ל כו), ובקשתם אותי ומצאתם (ירמיה כט יג). הבן הדבר כי קצרתני" (אגרא דכלה קרח ד"ה ובקשתם).

אוצר גליוני דברי תורה / פרשת קרח 16

יושבי אוהל, א"כ מה זאת שחילקו ביניהם לקבוע כהנים לחוד, לויים לחוד, וישראלים לחוד. והאמת היא כי בטענה זו רצה קרח להעלות את בחי' ארץ, עד שאכן יוכלו דור דעה להיכנס אליה, המאחר שכולם קדושים, שוב נבוא כל בני דור דעה יחד אל ארץ ישראל, להעלות את בחי' ארץ ולתקנה, ובכך נבוא אל המדרגה דלעתיד לבוא שיטלו גם שבט לוי נחלה בארץ. וכמו"כ כאשר דור דעה יכנסו לארץ אזי תוכל ארץ ישראל להתפשט בכל הארצות, דכל מה שניתנה חוץ לארץ לאומות העולם אינו אלא מכיון שכלל ישראל לא זכו עדיין אל מדרגת ארץ כנען, ואילו לעתיד לבוא כשיתוקן בחי' ארץ, שוב תתפשט ירושלים בכל ארץ ישראל, וארץ ישראל תתפשט בכל הארצות של אומות העולם.

ויסוד כוונה זו של קרח לתקן את בחי' ארץ נמשכה לו מאחר שהוא היה גלגול של קין, ונתעברו בו ניצוי של קין (שעה"ג הקדמה ל"ג שעה"ס קמ"ט), וכן כתב האריו"ל (לקו"מ מלכ"ב ב), דלכך פצתה הארץ את פיה ובלעה כל אשר לקרח (שס פסוק ל"ג), בסוד "ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך" (נפאסיס ד' י"ג), וקין אכן השתדל גם הוא לתקן את מידת הדין האחוזה בבחי' ארץ, ולכך היה קין עובר אדמה (שס פסוק ב'), אמנם כל עוד שמידת הדין אינה בתיקונה יש הרבה כעס בעולם, מרוב תוקף הדין שבו, ולכך בא קין לידי רציחה, וכן האדמה פצתה את פיה לקחת את דמי הבל, ואכן חזינו כי בכל מקום דמיירי התורה מענין רציחה ה"ז מתקשר לענין ארץ, וכגון התם כאשר הרג קין

אשר כל מקום דמיירי מרציחה יש לו שייכות לענין ארץ, דהארץ יש לה שייכות אל מידת הדין שאינה בתיקונה, ומכח זה נמשך רציחה בעולם. ומהאי טעמא נמי חזינו כי הלויים שלא נטלו נחלה בארץ, מ"מ כתיב בהו "ואת הערים אשר נתנו ללויים, את שש ערי המקלט אשר נתנו לנוס שמה הרוצח, ועליהם נתנו ארבעים ושתיים עיר" (ממדנר לה, ו), וכל ערים אלו הם מקום מנוסת הרוצח, דמאחד שנתגברה בו מידת הדין עד שבא לידי רציחה, שוב צריך הוא לנוס אל ערי הלויים המשתדלים לתקן את מידת הדין כנ"ל.

וביתר הרחבה לבאר ענין פרשתו של קרח ע"ד יסוד ה"גל, בהקדם, דהנה מדרגה זו של מידת הדין שעדיין אינה בתיקונה מכוונת כנגד בחי' ארץ אשר גם היא עדיין אינה בתיקונה, וכדכתיב "אף ידי יסרה ארץ, וימיני טפחה שמים" (ישעיה מה, יג), ונמצא כי הארץ נבראה ביד שמאל המכוון כנגד מידת הגבורה, והוא בבחי' מידת הדין שאינה בתיקונה. ומהאי טעמא עדיין לא נתפשטה ארץ ישראל בכל הארצות, וכמו"כ לעת עתה אין לכהנים וללויים נחלה בארץ, והיינו מאחר שהארץ עדיין אינה בתיקונה. ולכך נמי אין מדרגת כהונה ולוייה מתפשטת עד הארציות, שיוכלו לעבוד את ה' גם בבחי' ארץ. אמנם לעתיד לבוא יהא גם לשבט לוי נחלה בארץ (ב"ב קכג לפיזו השניס), והיינו מכיון שלעתיד לבוא תתוקן בחי' ארץ לגמרי, ויחבטלו כל הקללות שנתקלה האדמה, וכגון גזרת "ארורה האדמה בעבורך" (נפאסיס ג, ז), וגזרת "בזעת אפיך תאכל לחם" (שס פסוק ע"ג), ואזי אכן עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת (שם ג), ושוב יוכלו גם שבט לוי לייטול חלק ונחלה בארץ.

ועד"ז יש לפרש בפשטות את ענין פרשת קרח, דהנה לכאורה אין מובן כ"כ מה רצה קרח במחלוקתו, וכי יתכן הדבר שיהיו כל העדה כהנים גדולים, אתמהא. אמנם יתכן לומר כי טענתו היתה מיוסדת על יסוד ה"גל, דהנה באותה שעה נגזרה גזרה על דור דעה מקבלי התורה שלא יכנסו לארץ ישראל, ומאחר שדור זה אינם נכנסים לארץ, שוב סבר קרח כי כל

דור זה נחשבים באיזו בחי' כי הם עומדים במדרגת הלויים אשר גם להם אין נחלה בארץ לעת עתה, והיינו מכיון שהם עוסקים בתורה בכל היום, והם אינם בכלל גזרת "בזעת אפיך תאכל לחם". ומאחר שדור זה הם הדור השרשי של כלל ישראל, והוה הצורה הנכונה של כלל ישראל, הרי לן כי בשורש הדברים אכן נחשבים כל ישראל בחי' לויים, ולכך בא קרח בטענה, הלא "כל העדה כולם קדושים, ובתוכם ה', ומדוע חתנשאו על קהל ה'" (ממדנר טו, ג), דמאחר שנגזרה עליהם גזרה שלא יכנסו לארץ, ונמצא כי כל העדה נחשבים בשרשם כלויים

Korach did not only want the ascendancy of the *Levi'im*, he also complained: "The entire congregation is holy and Hashem is among them; why are you raising yourselves over the congregation of Hashem?"¹⁰ Korach fought against the leadership of Moshe and Aharon because in the future, when Mashiach comes, there will no longer be human leadership among Jews.

As Yirmiyahu HaNavi predicted:¹¹

נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתובנה... ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו, לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.

"I will put My Torah within them, and upon their hearts I will write it... A man will no longer teach his friend and a man his brother saying, 'Know Hashem.' Because they will all know Me, from their smallest to their greatest."

Korach yearned for this period when there would be complete equality. He wanted to hasten the era of the redemption when the teacher-student relationship will be abolished.

WHERE DID KORACH GO WRONG?

Korach was holy, he was lofty, he had noble intentions, but he made critical errors. Primarily, he erred in timing. In order for the world to be run

according to *Gevurah*, in order for there to be equality, the people would need to have completed the process of self-perfection. If *Gevurah* is manifest too soon, it leads to destruction. All those who have not yet made it would be lost. Hashem will not bring the *Olam Hatikkun* until every last soul has been rectified, cleansed and included.

This is what Moshe Rabbeinu told Korach and his people; רב לכם, it's too much. The reason you cannot be leaders right now is not because you are too small, but because you are too big. If you become the leaders right now, it will destroy the world.

And because the world was not yet ready for perfection, there was another blemish that doomed Korach: jealousy. As explained in *Parashas Shemini*, all imperfection in the world is rooted in the diminishment of the moon. The diminishment of the moon came about because it was jealous of the sun. While it requires very advanced philosophical understanding to get an inkling of what it means that the moon was jealous of the sun, it is quite simple and easy to see how much jealousy there is in a world where the moon is diminished.

And Korach did not realize. He did not realize that while his conscious intentions were *l'shem Shamayim*, for Hashem's sake, there were subconscious streaks of jealousy that tarnished them. He was jealous that Elitzafan ben Uziel had been appointed leader, and that he had been skipped over.¹⁴

And there was another critical error that Korach made. He understood that his *neshamah* was higher, loftier, than Moshe's and Aharon's. He was a Messianic soul and when Mashiach comes, he will be a *Kohen Gadol*. He thought that since he's higher than Moshe Rabbeinu, he could rebel against him.

He didn't realize that which Rabi Akiva did. As discussed in *Parashas Pikudei*, Rabi Akiva was able to expound secrets of the Torah that were too lofty for Moshe Rabbeinu to understand. However, when his students asked him, "From where do you have these *halachos*?" he responded, "They are a *halachah* to Moshe from Sinai."

Rabi Akiva understood that even though he was higher than Moshe Rabbeinu, he was rooted in Moshe Rabbeinu; Moshe Rabbeinu was his

Rebbi, his spiritual source, and he needed to remain connected in order to be able to derive his spiritual nourishment.¹⁵

Korach so badly wanted to bring Mashiach, but instead he delayed it; he wanted to hasten the rectification of the moon, but instead, prolonged its state of diminishment. The sin of *machlokos* shatters everything, pushing off the rectification of Creation.

RISING FROM THE GROUND

Chazal¹⁶ see in Chanah HaNeviah's *shirah* that Korach will rise from Gehinnom: מוריד שאול ועל: "He lowers into the abyss and He raises."¹⁷ Rashi notes that her son, Shmuel, was a descendant of Korach

And it is precisely on each Rosh Chodesh, when the moon begins to grow again, symbolizing its eventual complete *tikkun* when jealousy will disappear, that the congregation of Korach comes closer to their *tikkun*. The *Gemara* relates the story of an Arab who showed Rabba bar Bar Chanah the place where Korach and his people were buried. He told him that every Rosh Chodesh they can be heard calling out: משה וְתורתו — "Moshe is true and his Torah is true."¹⁸

מסילות בלבנם 23

פגם חוש הראיה

נקדים עוד שמלכד י"ב צירופי השם הקדוש האמורים, יש גם י"ב חושים באדם שעל כל אחד מהם מיוסד חודש אחד מחדשי השנה, ככתוב בספר יצירה (ה א). וכנגד חוש הראיה יש תמוז בשנה (שם יא נדפוס מנטוכה), וכנגד חוש השמיעה אב בשנה (שם יב).

והנה הסיבה לפורעניות בחדשים הללו הוא חטא המרגלים, כמבואר בחז"ל (תענית כט א): "כתיב (במדבר יד א) וְתשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא, אמר רבה אמר רבי יוחנן: אותה לילה ליל תשעה באב היה, אמר להם הקדוש ברוך הוא: אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות."

וכתב בכני יששכר (תמוז א ג): "הנה המרגלים הלכו לתור את הארץ בכ"ט סיון, ממילא הלכו בתמוז חדש הראיה, ייראו את הארץ ויניאו את לב בני ישראל וכו' (במדבר לב ט) ונפגם חוש הראיה. והנה יישובו מתור הארץ מקץ

ארבעים יום' (שם יג כה), בחדש אב חדש השמיעה, והוציאו דיבה על הארץ, וְתשא כל העדה ויתנו את קולם' (שם יד א) כי שמעו לדבריהם ונפגם בחוש השמיעה. ונגזרה גזירה על אלו ב' החדשים עד כי ירחמם השי"ת במהרה בימינו."

נמצא דשורש התחלת החטא היה בחוש הראיה. ומצינו שהראיה מתייחסת לשביעת רצון, שכך אמרו חז"ל (יומא ער ב): "אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל, אמר רב יוסף: מכאן רמז לסומין שאוכלין ואין שבעין" וכו', דכמה שירבה לאכול אינו משביע את נפשו, כי בהעדר הראיה נעדר השביעת רצון.

OF ALL THE MONTHS, there is none as harsh as Tamuz. The letters of its tziruf are completely backwards and are at the end of the words (see Understanding Tzirufim). Yet there is something startling about Tamuz's tziruf — it comes from the megillah.

After Mordechai snubbed Haman, refused to bow to him, and even showed him the shoe where it was written that Haman was Mordechai's slave, Haman decided to kill Mordechai immediately. He explained to his friends and family that despite all of his wealth and honor, וְכָל זֶה אֵינָנוּ שׂוֹה לִי — "All this is meaningless to me" as long as Mordechai is still alive. The last letters of וְכָל זֶה אֵינָנוּ שׂוֹה לִי spell the tziruf of Tamuz.

30

אל תוכו הפגם של וכל זה איננו שוה ל'י, עד שלא שבעה נפשו מהיותו לוי מטעני הארון וביקש גם כהונה.

ונחמד לראות איך שהפשט והסוד שניהם עולים בקנה אחד. קרח לוי היה מטטרא דרינא, ובהיותו כן ראוי ונכון היה מצדו להיכנס תמיד לפניו משורת הדין, לרכך עמדתו ולהכניע תחת אהרן הכהן איש החסד, ואז היה מסתפק במה שיש לו ומשיג תכלית השלימות במשורתו, ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד בהיותו נלווה אל הכהן.

אבל הוא נאחז יותר מדי במדתו מדת הגבורה, ועוד הציב לו למטרה להגביר ולהמשיל את הדין על החסד כנ"ל בסודם של דברים, וכיון ששם אורחותיו (ברוחניות) על פי מדת הדין נכשל (בגשמיות) במדת הקנאה שלא להיות מסתפק במועט שיש לו, וכפי שנתבאר דמי שמתנהג בקו הדין וההלכה אף פעם אינו שבע רצון, כי 'משביעו' - על פי מה שהדין מתיר - רעב, ומוזה נמשך שנתן עיניו במה שאינו שלו.

אכן פקח היה קרח ולא ראה לשטות זה של כבוד המדומה דשורת כהונה, כי בעיקרו של דבר נתעסק בדברים שבכבשונם של עולם, להגביר הדינים על חסדים כפי ההנהגה דלעתיד לבא, אבל מטבע הדברים מי שנאחז במדת הדין מסתכן במדת וכל זה איננו שוה ל'י, ומשם פרוצה הדרך לבקשת שררה וגדולה, וכפי שלמדנו במשל שועלים שיש בתאיהם זר כדי להשיב חממים אחר ודעתם יסכל.

31

זאת תורת העולה מלימוד הפרשיות, שלח וקרח, הנקראים בראשית חודש תמוז, לקבוע חובת העבודה בימים הבאים לקראתנו לשלום על מדת ההסתפקות, שבכך אפשר להמתק הדינים המושרשים בהנהגת הצירוף המיועד לחודש הזה, שאותיות השם הקדוש רשומים בו למפרע, והוא יוצא מסופי תיבות וכל זה איננו שוה ל'י, ללמדנו שבאמירה מסגנון זה, שמקורה בחוסר שביעות רצון, נגרמו התגברות הדינים בימים ההם בזמן הזה של שליחות המרגלים.

במו כן הקלקול של חוסר שביעות רצון נובעת בדרך כלל ממדת הקנאה על ידי מה שרואה אצל אחרים, ונותן עיניו במה שאינו שלו, וכמו שאומרים בשפה המדוברת שיש לו 'גרויסע אויגען', דבמקום ליתן עיניו על מה שיש לו הוא מרחיב מבטו על מה שעוד אין לו, ומתוך כך מרגיש תמיד חסרון בנפשו.

26

חטא המרגלים

אכן כך גילה לנו הרמח"ל (מסילת ישרים פרק יא) בשורש חטא המרגלים, בתוך דבריו בגנות חמדת הכבוד, "כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחבריו. ועל דבר זה נכשלו רבים ונאבדו", הוא כותב: "הוא שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל (וזהו ח"ג קנא א) אל המרגלים שיוציאו דבה על הארץ, וגרמו מיתה להם ולכל דורם, מיראתם פן יעמט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם". זאת אומרת שנתקנאו בגדולתם של אחרים, לא היו שבעים רצון ממה שהם עכשיו כרום המעלה, אחד משנים עשר הנבחרים מן העדה לנשיאות, אלא נתן 'עיניו' במה שאינו שלו והיינו הנהגת הנשיאות בארץ ישראל.

28

וכך נאמרו דברים מפורשים מפי משה רבינו להוכיחם על ליקויים במדת ההסתפקות, ולעורר לבם להיות שמחים בחלקם אשר חלק להם ה' במעלתם והתקרבותם, ולא לשאוף לגדולות שלא נועדו להם (טו טז): "ויאמר משה אל קרח: שמעו נא בני לוי, המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל... ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך - ובקשתם גם כהונה"? וכן מצינו שמנו חז"ל (פסטה ט ב) את קרח בין אלו "שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם, מה שביקשו לא ניתן להם, ומה שבידם נטלוהו מהם".

ד"ה ובקשתם. ולפי שעדיין לא היה העולם ראוי להנהגה זו, שעל ידה הרי ראה שאין העולם מתקיים, נמצא כאשר קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא הא איהו כאילו חריב עלמא, ובגין כך אתענש.

29 מעותו של קרח

ובהתאמת הדברים לנושא שיחתינו. על פי ההנהגה הנוכחית שבעולם, האתערותא דלעילא של הגברת - הדינים בצירופי אותיות השם למפרע, וכל זיה איננו שוה ל'י, נובעת מעובדין דלתתא של העמדת דברים על עיקרם במדת הדין, מה שבא לידי ביטוי בינו לבין עצמו בהעדר מדת הסתפקות במועט, ובינו לבין אחרים בהעדר מדת הוותרנות, ודא ודא אחת היא כי שורש אחד לשניהם, שבכל תחומי החיים הוא דורש ומבקש בתוקף את מה שמגיע לו בדין ובהיתר ואינו מוכן להתפשר ולהתרכך.

ברוח זה נשכיל להבין עומק הפגם בדבריו של קרח: "אחי אבא ארבעה היינו... עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה לא אני שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם? והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם - הריני חולק עליו ומבטל את דבריו" (רש"י טז א), לכאורה דברים של טעם דיבר בתביעת צדק ויושר? אלא שבהא גופא נכשל, אף לפי דעתו וטענתו שראוי הוא לכך לא היה לו להעמיד דבריו על קו היושר והדין, לקבל מה שהוא ראוי ליטול בדין, מבלי להטות עצמו בלפנים משורת הדין, ומכאן נשחל

ומובן בזה מה שהצירוף של החודש הזה יוצא מהפסוק "וכל זה איננו שוה

ל'י, אשר להורות נתן כי התגברות הדינים של הנהגת הצירוף דאותיות השם למפרע בא על ידי שאינו שמח בחלקו, והיא שהיתה בעוכרם בקלקול חוש הראיה בחודש הזה, בפגם חטא המרגלים שנתקנאו בנשיאי ארץ ישראל. ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה, לתקן ולהודרך במדת ההסתפקות, ובכך תזכה שיתהפכו הדינים לרחמים וחסדים, "ישא הוי"ה פניו אליך".

27

עתה נבוא לעניינו של פרשתינו 'קרח שפקח היה מה ראה לשטות זה'!

קנאת קרח

והנה במבט שטחי על סיפור הפרשה נגלה לפנינו מדת הקנאה בעיצומה, וכדברי רש"י (טז א): "ומה ראה קרח

לחלוק עם משה? נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל" וכו'. ובמסילת ישרים הנ"ל: "מי גרם לקרח שיאבד הוא וכל עדתו עמו? אלא מפני הכבוד, ומקרא מלא הוא (טז ב): 'ובקשתם גם כהונה, וחז"ל הגידו לנו כי כל זה נמשך מפני שראה אליצפן בן עוזיאל נשיא והיה רוצה להיות הוא נשיא במקומו".

אבל מפני מדת הגיאות שנתפס בה, לא
 * רצה לנטל עצמו לשמש לאהרן הכהן
 שהוא חסד, וליכלל שמאלא בימינא, לכן בא
 לידי טעות לומר, שהעולם צריך להתנהג
 גם עתה על ידו בצחינת גבורה כמו שיהיה
 לעתיד, ונח לעורר על הכהונה שהיא
 צחינת החסד, וכן איתא בזה"ק בפרשה
 זו (פ"ג קצ"ו ע"ב) תא חזי, אהרן ימינא,
 ליזאי שמאלא, קרח צעי למעבד חלופא
 דימינא לשמאלא וכו', שמאלא איתכלל
 מדיר בימינא, קרח צעא לחלופא תקונא
 דלעילא ותתא.

ובל זה מפני מדת הגיאות שבו, שרצה
 * למלוך בפני עצמו, בצחינת אנה
 אמלוך, וזוה פגם פגם גדול מאוד, מעין
 הפגם שהיה בשצירת הכלים, שכמו שאז
 נעשה השצירה מפני שכל מדה אמרה אנה
 אמלוך, ולא רצו להיכלל זו בזו, כמו כן
 בקרח מפני הקליפה של אנה אמלוך,
 דהיינו מפני הגיאות שבו, לא רצה
 בהתכללות המדות, ליכלל שמאלא בימינא,
 וזוה גרם גם הוא חורבן גדול ומגפה
 רבה.

ובזה יובן מה שאמר הכתוב, ויקח קרח,
 לקח את עצמו ללד אחד, פי' כי
 זאת הייתה השורש שהביאו לידי חטא, כי
 רצה שהעולם יתנהג בלד אחד בלד
 שמאלא, דהיינו במדת גבורה ללד בלי
 להיכלל בחסד, שלא רצה בהתכללות
 המדות, ולכן בא לעורר על הכהונה היינו
 לעורר ולחלוק על מדת חסד שהיא צחינת
 כהן כנ"ל. וזה שמרגם אונקלוס, וחספלב,
 שרצה לחלק המדות זו מזו, שיהא פירוד
 ביניהם, שלא תיכלל גבורה בחסד, כמו
 שהיה בשצירת הכלים.

וזה מוסר השכל לכל אדם, עד כמה צריך
 לעבוד לעקור מלכו מדת הגיאות
 וההתנשאות, כי אף שהאדם מקיים מצות
 התורה כראוי, והוא ידען וזקי בכל חדרי
 התורה, אם מגמתו ותכלית כוונתו זוה
 לקנות לו שם בצורך, להתגאות במעשיו,
 ולהתפאר בכשרונותיו הנעלים, הרי הוא
 עומד בכל רגע בסכנה גדולה. ואף אם
 הוא צנן של קדושים, ומתיחס אחר
 משפחה חשובה ומיוחסת, כל זה לא יגן
 בעדו מליפול ביד ה'ה', כי הגיאות והכבוד
 מטעה את עין האדם ומביאו להיכשל
 בקלות ותמורות, כמו שאמרו חז"ל (אבות
 פ"ד מ"א) הקנאה התאוה והכבוד מויליין
 את האדם מן העולם.

וזהו אחד מן היסודות העיקריים אשר
 הצעש"ט הק' לימד אותנו, כמוכח
 פעמים רבות בספרי תלמידיו הקדושים, כי
 אם האדם עובד עבודתו לכבוד עצמו,
 * לקנות לו שם טוב, ואינו עובד לטהר נפשו
 ממדת הגיאות, להיות שפל צעניי עצמו
 ולפני כל, אזי אין עבודתו מקובלת לפניו
 יתברך, ואין השכינה שורה עמו, וכמו
 שאמרו חז"ל (ערכין ט"ו ע"ג) אין אני והוא
 יכולין לדור בעולם, וכיון שאין השכינה
 שורה עמו, יש להסטרע אחרת אחיה
 בעבודתו, כי במקום אשר אין כח הקדושה
 שורה, שורה שם כח ההיפך רח"ל. וכן

לבן יתבונן האדם בעצמו, ויתעורר
 מתרדימתו, שלא יעברו עליו ימיו
 ושנותיו בלי עבודת אמת, ולא יסתפק זוה
 ללד שמקיים התורה והמצוות, אלא יעבוד
 לטהר נפשו ממדת הגיאות ומתולדותיה,
 שהן קנאה ושנאה, כעס ותחרות. ויבדוק
 את נפשו הדק היטב, עד כמה לבו עדיין
 מלא בהרבה מדות רעות, כי כאשר יפשפש
 במעשיו, יראה כי הרבה מדות רעות עדיין
 נטועות ונשרשות בלבו, כי כאשר יפגע
 אדם בכבודו, ינטור עליו שנהא בלבו, ולא
 יוכל למחול לו בלב שלם. וכן כאשר יוכחו
 אדם על דבר שעשה שלא כהוגן, לא יקבל
 דברי התוכחה בלב אמת, אלא בעומק לבבו
 יבעוס על האיש ההוא המוכיחו, ויחשוב כי
 * אינו מכוין לטובתו, אלא להתערב בעסקיו
 ולהקניטו.

ובן עוד הרבה מדות מגונות נטועות
 בקרב לבו של אדם, כי החומר
 העכור של האדם מושך את לבו לכל מיני
 מדות רעות שבעולם, והאדם צריך לעבוד

על עצמו תמיד, לנטל עצמו לפני כל אדם
 כאין, וכל אדם יהיה צעניי גדול ממנו.
 וכמו שכתב הרמב"ן הק' באגרתו לבנו
 בזה"ל: וכל אדם יהיה גדול ממך צענייך,
 * ואם חכם או עשיר הוא עליך לכבודו, ואם
 רש הוא ואתה עשיר או חכם ממנו, חשוב
 בלבוך כי אתה חייב ממנו והוא זכאי ממך,
 שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד,
 ע"כ. כן צריך האדם לחשוב תמיד חשבון
 נפשו, כי לפי דרגתו ולפי שורש נשמתו,
 הוא נחשב לאין נגד כל בני אדם, כי לפי
 מה שהיה צנחו לעשות, עדיין לא עשה
 כלום לפני מלך המלכים, נמצא לפי
 זה כי כל אדם חשוב יותר ממנו. כן יעבוד

על עצמו יותר ויותר, עד שמעט מעט, על
 ידי עבודה יום אחר יום, יזכה לטהר נפשו
 ממדותיו הרעות, ועל דרך שכתוב
 במלחמת שבעה עממין (שמות כ"ב ל') מעט
 מעט אגרשנו מפניך, היינו כי צמט מעט
 * אפשר לגרש שבעת העממין, דהיינו שבע
 המדות הרעות הנטועות בלבו של אדם.
 כמו צעניי עולם הזה, כאשר יש לו לאדם

לבן כאשר זוכה האדם לצרך צרכה אמת
 * בהכנעה אמימת לפניו יתברך, או
 זוכה ללמוד משנה אחת בהכנעה באמת,
 הרי זה מקובל יותר לפני הקב"ה מללמוד
 כל הש"ס אפילו אלף פעמים, אם כוונתו
 בלימודו כדי לקנות לו שם בארץ בגאווה
 וגסות, ולא כדי לקיים רצון ה' וכדי
 להתדבק ברצונו יתברך, כי האדם שלומד
 התורה בלי טהרת המדות, עלול להתרבי
 את העולם בלימוד תורתו, ולכן אמרו חז"ל
 (אבות פ"ג מ"ו) אם אין דרך ארץ אין תורה,

וכן אמרו (תה"ד א') דרך ארץ קדמה
 לתורה. כי בלא דרך ארץ דהיינו בלא מדות
 טובות, יכול האדם להשתמש בכח התורה
 שלו להסטרע אחרת רח"ל.

ובן מוכח בספר שער הקדושה לרבי חיים
 וויטאל (ח"א ע"ג) כי לכן לא נכתבו
 * ענין המדות בתורה, כי המדות הם שורש
 לתרי"ג מצוות התורה, ואם האדם אינו
 מוכן מדותיו אינו יכול לקיים מצוות
 התורה, והרה"ק רבינו מהר"א
 מקאמארנא זי"ע מביא הרבה פעמים את
 דברי רבי חיים וויטאל אלו, וכותב (וזהו סי'
 ח"א ל"ג ע"ג ועוד) על זה בזה"ל: כי מי שלא
 זיכך המדות הוא חיה רעה ממש, ולא
 ניתנה התורה לבהמה ולחיה, ע"כ. כי גופו
 של האדם קרוץ מעפר מן האדמה, ואם
 אינו מטערו ממדותיו הרעות, הרי הוא
 מוכן לכל מיני רעות שבעולם כמו חיה
 רעה ממש.

לפי חלקי המן (ב)

משה רבנו אומר לקורח - אתה רוצה להיות רק במקום שבו כל העדה כולם *קדושים, בכבוד - זה נמצא במעמקים, תיכנס לשם!

ואכן, האדמה פותחת את פיה ובוולעת אותם ואת בתיהם חיים שאולה. הם לא מתו, הם ירדו חיים לשאול. משמעות הדברים היא, שבאמת דבריהם נכונים, הם חיים לא מתים. ואולם, דבריהם נכונים רק בפנימיות ולא בחיצוניות. לכן מקומם למטה, בתוך האדמה, ומשם הם מודים ואומרים "משה ותורתו אמת" (סנהדרין קי א). כי כשהם ירדו חיים שאולה, הם הבינו היטב את הצורך בחיצוניות, את הרצון להיות מחוץ לאדמה גם כן.

צדיק כתמר יפרח - לעתיד לבוא

והנה, האר"י (שער הפסוקים תהלים צא) מלמד אותנו סוד גדול, שקרה סופי תיבות "צדיק כתמר יפרח" (תהלים צב ג). והיינו, שבפנימיות דבריו גנוזה אמת גדולה, שכל העדה כולם קדושים. אלא שדבר זה יכול להתגלות רק באחרית הימים, לאחר שנטהר את עצמנו לגמרי, וְיָאֵת רִיחַ הַסִּמָּה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ (וכריה יג ג). או אז כבר לא נצטרך את סוד הטהרה, את בחינת המלחמה עם הכוחות הנמוכים, ויהיו כולם במדרגת הקדושה. שכולם יהיו בחינת כהנים, ולא יצטרכו את בחינת הלוויים. אלא שזה רק בסוף, בסוד סופי תיבות של "צדיק כתמר יפרח", בסוף התיבה ולא בתחילתה, והיינו באחרית הימים ולא בהווה. וכך מבואר עניין זה בפרשה זו אנו למדים עד כמה צריך האדם להקפיד היטב על תיקון המעשים והמידות, על פרטי החיים. אי אפשר לדלג אל אורה של הנשמה. אי אפשר לקפוץ למחוות הקדושה ללא יראת שמים וללא תיקון המעשים בכל עת (ראה אורות עמ' כא-כג). כך היא המידה (עבודה זרה כ ב):

פנחס - לוי שזכה להיות כהן

ההפך הגמור ממנו הוא פנחס. שהנה, גם פנחס התעורר כמו קורח לחבר את עצמו אל הקדושה שבעם ישראל. זה סוד הכתוב "ויקם מתוך העדה", שהכיר וידע שהקדושה שורה בתוך ישראל וכולם קדושים ממש. אלא שבניגוד לקורח שאמר שמספיקה רק הקדושה שבפנים, ואמירה זו שכולם קדושים הביאה לשאננות מוסרית, להזנחת תיקון הגוף ולהתרת חטאים, הנה אצל פנחס פעלה אמירה זו את ההפך הגמור - פנחס ידע שכולם קדושים, ולכן תבע שקדושה זו תגלה בחיים בפועל ממש, ולא רק בפנימיות. פנחס תבע שקדושת הנשמה תגלה גם בגוף טהור, ואילו קורח טען שאפשר להסתפק בקדושת הנשמה, ואין צורך בגוף מתוקן. וכך, גם פנחס וגם קורח התכוונו להתאחד עם מידת החסד, עם הקדושה של הנשמה, אלא שפנחס הלביש מידת זו במידת הגבורה, והיינו בתביעה לתקן את

החיצוניות, ואילו קורח הזניח את הגבורה, את התיקון של החיצוניות, והסתפק בקדושת הנשמה בלבד. כך רומזת לנו התורה, "ויקם מתוך העדה", בא לרמוז לנו לעדה הקדומה יותר, היא העדה של קורח, קורח ועדתו. שניהם נאחזו בקדושה שבפנימיות ישראל, אלא שפנחס תיקן זאת באיחוד הגבורה והחסד, ואילו קורח נפל, כיוון שעזב את הגבורה.

והנה, למעשה פנחס ממש לחם נגד טענתו של קורח. שהנה כבר ראינו, שזמרי בן סלוא טען טענה דומה לזו של קורח, אלא הפליג עוד יותר. אם קורח טען שכל העדה כולם קדושים ואין צורך בהבדל מעמדות בין גדול וקטן שבישראל, הרי זמרי טען שכל העולם כולם קדושים, אין צורך להבדיל בין ישראל לעמים, ויהודי מותר בגויה. זמרי זלזל לגמרי בכוח ההבדלה בין המעמדות השונים בעולם. ופנחס לחם נגד טענה זו, למעשה פנחס נלחם בטענה הדומה לזו של קורח. הוא מראה שאנו צריכים גבורה, אנו צריכים את ההבדלה בין ישראל לעמים ובין גדולים לקטנים שבישראל. פנחס תובע את תיקון הגוף והמעשים, ומורה שאסור להסתפק רק בקדושה שבפנים, אלא חייבים לבטא אותה בחיים בפועל.

קורח - זלזול בתפקיד הלוויים
טענה זו עצמה באה לידי ביטוי ברצונו של עדת קורח להיות כהנים ולא לוויים. כפי שהזכרנו בהתחלה, הווהה הקדוש אומר שלוי הוא שמאל וכהן הוא ימין, וקורח ועדתו רצו לעשות את השמאל לימין. וזו לשון הווהה הקדוש (ווהה ג קעו א):

"אורייתא אייהו חילא דימינא, כמה דאת אמר 'מימינו אֶשְׁׁרֵת לְמוֹ' (דברים לג ב), ושמאלא אתכליל בימינא, מאן דעביד ימינא שמאלא, ושמאלא ימינא, הא איהו כאילו חריב עלמא. תא חזי, אהרן ימינא, ליואי שמאלא, קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא, בגין כך אתענש, ולא עוד אלא דאשתכח ביה לישנא בישא, ואתענש בכללא. רבי יהודה אמר, שמאלא אתכליל תדיר בימינא, קרח בעא לאחלפא תקונא דלעילא ותתא, בגין כך אתאביד מעילא ותתא".

למעשה, משמעות הדברים היא שקורח ועדתו זלזלו בתפקיד הלוויים. הם טענו שאין צורך בלוויים, נהיה כולנו כהנים.

והנה, עומק העניין הוא, שכבר ראינו כמה פעמים שסוד הלוויים הוא עבודת הטהרה וההכנה אל הקדושה, בסוד "קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אתם" (במדבר ח ו). כמאמר הווהה 'לוי טהור' ו'כהן קדוש' (ג קעו ב). והיינו, שעיקר תפקיד הלוויים הוא להכין את כולם שיהיו ראויים אל הקדושה. האדם איננו יכול לגשת אל הקדושה ללא הכנה. צריך טהרה לפני הקדושה. כך, הכיור ניצב בכניסה לבית המקדש, להורות לנו שקודם כל "אָרְחָץ בְּנִקְיוֹן כַּפָּי" (תהלים כו ו), ורק אחר כך "וְאִסְבַּח אֶת מִזְבְּחֶךָ ה'" (שם). אדם איננו יכול לגשת אל הכהנים, אל עבודת הקדושה, לפני שהוא מטהר ומכין את עצמו. זה תפקידם של הלוויים שהיו שוערים. תפקידם בא לבטא את זה שלפני הכניסה לבית המקדש צריך האדם לבדוק האם הכין את עצמו, טיהר את לבבו, זיכך את רעיונו וניקה את מעשיו, לפני שהוא ניגש אל הקדושה.

זו המשמעות של בחינת הדין, צד שמאל. השמאל כידוע הוא היראה. היראה מעוררת את האדם להכיר את הפער בינו ובין הקדושה. היראה בונה את הריחוק,

את ההדרגה. "אל תבהל על פיך ולתפף אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על פניו יתקרב קצטים" (קהלת ה א). היראה היא הצמצום, היא המגבילה. היא גורמת לאדם להבין שיש מדרגות מדרגות. כמו כן, היראה היא הגבורה. היא נוסכת באדם כוחות ללחום ביצרים ובקטנות ולהכין את עצמו לקדושה.

כל אלו מתבטאים בצד שמאל, בבחינת הלוויים. הווהה הקדוש אומר לנו שקרח זלזל בבחינה זו, הוא רצה לעשות גם את השמאל לימין. לומר שאין צורך בשמאל. כלומר, אין צורך ביראה, אין צורך בהדרגה, אין צורך בלוויים ובהכנה אל הקדושה. אין צורך בטהרה וביזיון. כולם קדושים כאן ועכשיו ממש, בלי צורך בטהרה ובניקיון. לדעת קורח, האדם יכול להיכנס אל קודש הקדושים גם אם טומאתו בו. אין צורך בשוערים העומדים בשער ובוחנים אם הבאים טהורים ונקיים, זכים ומוכנים אל הרוממות הקדושה. אין צורך בלוויים. כולם קדושים, כאן ועכשיו ממש (השלמה חסובה לעניין ראה שיחת פרשת פנחס).

אם כן, אנו רואים שדברי הווהה הקדוש, על כך שקורח זלזל בלווייה, ורצה לבטל את בחינת השמאל, הם גם דברי חכמים במדרש, על כך שקורח זלזל בציצית, ורצה רק את הטלית.

ירידה חיים שאולה - מידה כנגד מידה

קורח צודק שכל העדה כולם קדושים. ואולם דבר זה נכון רק בפנימיות, אך לא בחיצוניות. קובח טען שאין צורך בחיצוניות, ומספיק להתחבר אל הפנימיות לבדה. והנה, מה שנמצא בתוך האדמה רומז על הפנימיות, ומה שמחוץ לאדמה רומז על החיצוניות. וכך משה רבנו אומר בשעה שהקהיל קורח את כל העדה - אם קורח צודק, שאין צורך בחיצוניות, ואפשר לדלג ישר אל הפנימיות, וכולם קדושים, אזי הוא יכול להישאר כאן בעולם הזה, ויכח שגם בעולם הזה ניתן להתחבר ישר אל הפנימיות בלי תיקון החיצוניות. לעומת זאת, אם הוא טועה ומשקר, ואם באמת צריך בחיצוניות טהרה וניקיון, צריך גדולי ישראל שיכוונו את כולם, ורק בפנימיות דבריו נכונים שכל העדה כולם קדושים, הרי שאין מקום לקורח בעולם החיצוני. אם קורח רוצה להשתייך לדרגה של כל העדה כולם קדושים, והיא נמצאת רק בפנימיות, הרי שמקומו של קורח בפנימיות ולא בחיצוניות, מקומו של קורח בפנימיות האדמה, בתוך הקרקע, גנוז ונעלם.

ובאמת היטה נגיעה בלבו של קרח, אשר גרמה לו לחשוב כן, כי אם היה מודה שעדיין לא פסקה הוזהמת מני ישראל, נמאץ כי עבודה זו מוטלת עלינו, להודיך מן הוזהמת עד ציאת הגואל, והוא לא רצה לסבול את העבודה הקשה הזאת שצומן הגלות, וגיעה זו החשיכה את עיניו מלראות את האמת, ומשכה אותו לחשוב, שכבר הגיע עם התיקון השלם.

ובאמת עלינו להאמין, כי הגאולה תבוא על ידי עבודתנו דייקא, כי מיס שחטאו ישראל בעגל, עלינו לעבוד להודיך מוזהמת הגוף, כי יש באדם גוף ונשמה, והגוף עם הוזהמת שבו, מושך את האדם

למטה, כי הוא מלא נגיעות ומחשבות מעוקלות, ואינו רוצה לקבל עליו עול מלכות שמים. ולרין האדם לערוך מלחמה נגד הגוף, שלא להימשך אחר פיתוי ומאמיו, אלא להפוך את הגוף וכל זרכי הגוף להשחמש בהם לזרכי הנשמה, לזורך גבוה, ולהפוך את החומר לזורה.

ועל ידי עבודה זו אנו פועלים להפוך את הגבורות לחסדים, כי הגוף הוא בחינת דין, והנשמה היא בחינת חסד, ועל ידי שהאדם משליט את כח הנשמה על הגוף, הוא ממתיק את הגבורות לחסדים, ופועל לקרב את התיקון השלם, שאו יתגלו שרשי הדינים, וימחפכו הדינים לחסדים, ואז יתנהג העולם בגבורות אשר הומתקנו על ידי עבודתנו במשך ימי הגלות. והפוטור את עצמו מעבודה זו, באמרו שהגאולה ממילא תבוא, הרי טועה בזה כטעותו של קרח, שמפני שלא רצה לעבוד עבודה זו, אמר שכבר פסקה הוזהמת, וכבר נמתקו הדינים.

עצה נוספת היאם בשם נדיקים, שהאדם יתנהג בכל ענייניו לפנים משורת הדין, על דרך שאמרו חז"ל (ב"מ ל:) את המעשה זה הדין, אשר יעשו זו לפנים משורת הדין. כי הדין הוא בחינת גבורה, וכאשר האדם מתמיר על עצמו יותר מן הדין, הוא מגביר החסד על הדין, ומגביר הזורה שהיא בחינת חסד, על החומר שהוא בחינת דין. וכן מצינו כמה פעמים בדברי חז"ל (גיטין עה.) שציוו להחמיר יותר מן הדין, מפני שאי אפשר לנצטם. ר"ל שעל ידי זה לא יהיה בחינת נצטום ודין בעולם.

וזהו הענין שאמרו חז"ל (בבבא סא:) שהקב"ה השיב למלאכי השרת, כי לכן הוא נושא פנים לישראל, מפני שהם מחמירים על עצמם יותר מן הדין. והיינו כי בזה שהם מחמירים יותר מן הדין, הם מגבירים החסד על הדין, ומדה החסד גוברת בעולם. וכן אמרו חז"ל (ב"מ סה) לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. כי אילו התנהגו לפנים משורת הדין, היו מגבירים החסדים בעולם, והיו מונעים את חורבן הבית.

48

49

R. Fried Luster & Yarr Messays

אהבה' המביאה מחלוקת מול 'מלחמה' המביאה שלום

אנו רואים את ההבדל הגדול בין קורח ובין פנחס בתוצאה הסופית, שהנה קורח הביא מחלוקת ואילו פנחס הביא שלום. למראית עין נראה שהתוצאה צריכה להיות הפוכה, שקורח יביא שלום, שהרי אמר שכולם קדושים, ואילו פנחס יביא מלחמה, שהרי הרג וקינא. אלא, שבאמת ההיפך הוא הנכון, הטענה של קורח שכולם קדושים, תוך הזנחה של החיצוניות, מביאה דווקא למחלוקת ולפילוג, שכן בכך שהיא מתעלמת מהחיצוניות, היא משאירה את המידות הרעות והמעשים הרעים, ואיננה תובעת את תיקונם, ובסופו של דבר הם ישתלטו וימיטו אסון מריבה ופילוג. וכך, קורח שבא בשם הנשמה, הנה גופו ומידותיו הרעות שהזניח, הביאוו לגאווה ובקשת כבוד וריב עם משה. כך היא המידה, אדם שעוזב את תיקון המידות והמעשים, אף שיתהדר בדיבורים על נשמה ופנימיות עליונה, בסופו של דבר החיצוניות תשתלט עליו, ויפול במידות רעות ותאוות נמוכות. וכך כותב הרב קוק זצ"ל (אורות הקודש ג עמ' קכה):

לעומתו, מי שעסוק בכל עת בתיקון הגוף והחיצוניות, הוא זה שיכול להכין באמת את העולם להתגלות הנשמה והאור הגדול, והוא זה שיכול להביא שלום אמיתי. וכך, פנחס, שפעל נגד הרשעות, והתעורר לחובם בחיצוניות הקלוקלת מתוך פנימיות ואהבת ישראל, הוא זה שעורר את סוד השלום, הוא זה שהביא אחדות אמיתית. הוא זה שבאמת חיבר את ישראל למדרגה האמיתית של כל העדה כולם קדושים, בצורה נכונה ומתוקנת.

קין - שורש לקורח ופנחס

והנה, יסוד ושורש עניין זה רמוז בקינן. האר"י הקדוש מלמד אותנו שחטאו של קין היה זלוול במידת הגבורה שהיה מושרש בה (שער הלקוטים בראשית ג ד"ה 'ועתה'). שהנה, קין הביא מנחה לה' מפירות שאינם משובחים. ועומק העניין, שקין טען שהעיקר הוא הכוונה בלבד, ואין כלל צורך להקפיד על החיצוניות, ולכן הביא מנחה מדבר בזוי. ועומק חטאו היה בטענתו שאין כלל צורך לתקן את החיצוניות, ומספיקה הפנימיות לבדה. טענה זו באה להכשיר את כל הרשע והתאוות של הגוף, מפני שלטענה זו העיקר הוא הנשמה, ולא אכפת לנו כלל מהגוף ומחיצוניות העולמות (ראה אורות ישראל ותחיתו טו, הובא לעיל בפרשת קורח). כאמור, זה פגם במידת הגבורה, שעיקר עניינה הוא תיקון החיצוניות. והנה, האר"י הקדוש אומר שקורח מושרש קין, ובספר הפליאה כתב וזו לשונו (ד"ה 'את הרי') - "קורח וקין כוונתם אחת להם". ולכן משה שהיה בחינת הבל השיב לקורח שהוא קין כגמולו, בכך שהכניסו אל תחת האדמה, כמו שעשה קין להבל כעניין שנאמר "קול דמי אָחִיךָ צֶעֱקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה" (בראשית ד יא) וכך קורח צועק מתוך האדמה "משה ותורתו אמת" (סנהדרין קי א).

והנה אכן גם קורח טען שאין צורך להקפיד בחיצוניות כלל, שכן העיקר הוא הפנימיות. ובחטא זה הורה שעדיין לא תיקן את חטאו של קין, שזלוול בתיקון החיצוניות, ולכן נבלע באדמה.

כדוגמת קורח, גם פנחס היה מושרש קין, כפי שמלמדנו האר"י הקדוש. אלא שפנחס תיקן בחינה זו, בכך שאכן לבש בגדי גבורה, מסטרא דקין, ופעל בכל עוז לתקן את החיצוניות, להילחם במעשים רעים שאינם הולמים את קדושת עם ישראל. במעשיו תיקן את בחינת קין, וזכה לרכוש הן את מידת הגבורה והן את מידת החסד, וזכה לעלות מדרגת לוי לדרגת כהן.

והנה בכך שפנחס פעל לתיקון החיצוניות, זכה ממש לתקן את בחינת הגוף עצמו, שהוא סוד החיצוניות, ובשל כך זכה אחר כך ולא מת אלא עלה בסערה השמימית. שכן ידוע שפנחס הוא אליהו וילקוט שמעוני תחילת פנחס), והוא לא מת אלא נעשה גופו מלאך כספירים, וזאת בזכות מעשה הקנאות של פנחס, שפעל ולחם על

the exchange and called over the offended party. "Let me ask you a question," he said. "The Gemara says that Jerusalem was destroyed because people insisted on adhering to the letter of the law. Because people insisted on the exact letter of the law, they refused to bend or give an inch. They insisted on their full rights. But what does this mean? Doesn't the Prophet tell us that it was destroyed because of the prevalence of idolatry, bloodshed and adultery? I'll tell you what it means. If the people in Jerusalem had been willing to forgive each other, then the Almighty would have forgiven them even for the horrendous sins of idolatry, bloodshed and adultery. What caused the downfall of Jerusalem? Its people's refusal to forgive."